

Тетяна Дмитрівна **КОСОВА**

д.е.н., професор, Київський авіаційний інститут

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1859-0542>

e-mail: t_d_kosova@ukr.net

Олександр Олександрович **КАВУНЬОВ**

здобувач, Київський авіаційний інститут

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9735-7327>

e-mail: 7345306@stud.kai.edu.ua

Аліна Олександрівна **ТАТАРЧУК**

здобувач, Київський авіаційний інститут

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8549-450X>

e-mail: 7406792@stud.kai.edu.ua

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ БОРОТЬБИ З ВІДМИВАННЯМ КОШТІВ БАНКІВ ТА ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ЇХ КЛІЄНТІВ

У статті показано, що банківська установа зобов'язана забезпечити належну систему управління ризиками у сфері ПВК/ФТ. Встановлено, що боротьба з відмиванням коштів захищає репутацію банку, зменшує регуляторні ризики, підвищує довіру з боку клієнтів. Охарактеризовано обов'язкові вимоги до змісту внутрішніх банківських документів у сфері ПВК/ФТ. Обґрунтовано принципи розробки та реалізації внутрішніх документів банку з питань ПВК/ФТ, які ґрунтуються на ризик-орієнтованому підході, документуванні процесів його застосування. Показано, що всі внутрішні документи з питань ПВК/ФТ мають ґрунтуватися на принципах пропорційності, обґрунтованості та доказовості дій банку під час прийняття рішень стосовно ділових відносин та фінансових операцій. Запропоновано елементи системи управління ПВК/ФТ у банку. Розроблено механізми боротьби з відмиванням коштів та підвищення прибутковості клієнтів банків.

Ключові слова: фінансові механізми, банки, клієнти, відмивання коштів, протидія легалізації, підвищення прибутковості, суб'єкти господарювання

ВСТУП

Створення ефективних механізмів протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення як в окремих країнах, так і на глобальному рівні, потребує наявності дієвого інституційного забезпечення. Таке забезпечення формується на основі міжнародних стандартів, національного законодавства та діяльності спеціально уповноважених органів державної влади.

В Україні до таких органів належать: Національний банк України (НБУ), Міністерство юстиції України, Міністерство цифрової трансформації України, Національне антикорупційне бюро України тощо. Водночас провідну роль у формуванні та реалізації національної системи фінансового моніторингу відіграє Державна служба фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг), яка є уповноваженим органом у сфері протидії легалізації злочинних доходів (ПЗД).

З моменту свого створення у 2002 р. Держфінмоніторинг пройшов етапи суттєвого інституційного розвитку, трансформувавшись з формального виконавця в потужний аналітичний центр. Сьогодні цей орган виконує ключові функції з акумулювання, оброблення та аналізу інформації про підозрілі, сумнівні та інші фінансові операції, що може бути пов'язано з предикатними злочинами, фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення.

МЕТА роботи – вдосконалення фінансових механізмів боротьби з відмиванням коштів банків та підвищення прибутковості їх клієнтів.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, міжнародні документи у сфері протидії легалізації злочинних доходів, аналітичні матеріали, наукові статті у фахових періодичних виданнях, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, а також ресурси мережі Інтернет, зокрема офіційні вебсайти Державної служби статистики України, Держфінмоніторингу України та інших уповноважених органів. Основу дослідження складають методи узагальнення, аналіз, синтез, порівняльного правознавства тощо. Під час підготовки дослідження застосовано наукові праці таких вітчизняних вчених. О.К. Абесіною досліджено внутрішні фактори розвитку державного фінансового моніторингу України [1, с. 131]. В. Берізько переконливо обґрунтовано пропозиції з розвитку адміністративно-правового статусу Держфінмоніторингу України [2, с. 121]. Дослідження Т.Е. Белялова, Д.І. Коваленко присвячено вдосконаленню системи державного фінансового моніторингу (далі – фінмоніторинг) за рахунок розширення податкової бази банківської діяльності з використанням мережі Інтернет [3, с. 153]. Фокусом дослідження Т.А. Бондар є планування контрольно-наглядової діяльності Міністерства фінансів України як суб'єкта державного фінмоніторингу [4, с. 118]. М.В. Борець концентрує увагу на дослідженні повноважень Держфінмоніторингу України [5, с. 27]. У центрі уваги М.В. Васюк знаходяться питання теоретичного визначення системи державного фінмоніторингу як складника фінансової безпеки України [6, с. 143]. О. Грабчук, І. Супрунова вдало дослідили поняття, складники, етапи розвитку фінансового моніторингу як передумови забезпечення державної безпеки країни [7, с. 81]. Предметом дослідження О.П. Дяченко є результатив-

ність інформаційних технологій системи державного фінмоніторингу як механізму державної протидії розвитку тіншової економіки України [8].

Методологічні засади міжнародної співпраці органів фінансового контролю (на прикладі Держфінмоніторингу України) досліджено А.Т. Ковальчук [9, с. 47]. Важливими є рекомендації Ю.С. Козлової з удосконалення адміністративно-правового статусу НБУ України як суб'єкта державного фінансового моніторингу [10, с. 134].

РЕЗУЛЬТАТИ

Фінансові механізми здійснення банками фінмоніторингу ґрунтуються на чинному законодавстві. Положення про здійснення фінмоніторингу банками розроблено на підставі Законів України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність» та Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення». Відповідно до цього банківські установи зобов'язані впроваджувати комплекс заходів, спрямованих на належну перевірку клієнтів (НПК), включаючи виявлення політично значущих осіб (ПЗО), членів їхніх сімей та осіб, пов'язаних з ними, а також періодичну переоцінку ризику ділових відносин з такими клієнтами.

Банки повинні організувати внутрішньобанківську систему протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ), яка передбачає:

- призначення відповідального працівника з питань ПВК/ФТ на рівні керівництва банку;
- створення окремого структурного підрозділу, відповідального за проведення фінмоніторингу;
- функціонування системи управління ризиками (СУР) ВК/ФТ;
- розроблення внутрішніх документів, що регулюють ПВК/ФТ-процеси;
- забезпечення діяльності колегіального органу, що розглядає проблемні питання у сфері ПВК/ФТ;
- формування достатньої ресурсної бази для реалізації заходів з ПВК/ФТ;
- підвищення обізнаності керівництва банку стосовно ризиків і обов'язків у сфері ПВК/ФТ;
- розподіл функцій у межах трьох ліній захисту: операційного рівня, контролю та незалежного аудиту;
- систематичне навчання працівників, залучених до ПФМ, з перевіркою їхньої бездоганної ділової репутації;
- розгляд ескалаційних випадків, що стосуються підозрілих операцій та ризиків ВК/ФТ;
- виконання обов'язків суб'єкта первинного фінансового моніторингу (ПФМ), зокрема: виявлення підозрілих і порогових фінансових операцій, замороження активів, недопущення проведення операцій з особами з переліку терористів, оперативний обмін інформацією зі спеціально уповноваженим органом (СУО).

Також банки зобов'язані проводити належну перевірку клієнта (НПК), що включає розуміння його діяльності, оцінювання мети та характеру ділових відносин, аналіз джерел походження коштів, а також виявлення незвичних та підозрілих операцій. Важливим аспектом є документування дій та збереження відповідної інформації, а також своєчасне реагування на запити НБУ стосовно підтвердження дотримання вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ.

Голова правління банку несе персональну відповідальність за належну організацію внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ, її ефективне функціонування та постійне вдосконалення.

Об'єкти внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ включають:

- моніторинг ділових відносин з клієнтами та подання пропозицій стосовно відмови в їх продовженні;
- встановлення клієнту певного рівня ризику, виявлення підозрілої діяльності та розроблення пропозицій стосовно мінімізації ризиків ВК/ФТ;
- моніторинг змін у законодавстві України та оперативне оновлення внутрішніх документів і планів заходів банку з питань ПВК/ФТ;
- оцінювання нових банківських продуктів і послуг на предмет ризиків ВК/ФТ, що їм притаманні;
- проведення навчальних заходів для працівників банку та агентів;
- супровід операцій з політично значущими особами (PEPs) та встановлення ділових відносин з ними;
- контроль за дотриманням банком вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ.

Правління банку має право делегувати розгляд питань ПВК/ФТ спеціально створеному Комітету з питань ПВК/ФТ. Цей комітет очолює Голова правління або відповідальний працівник банку. До його складу входять керівники відповідних підрозділів, зокрема фронт-офісу, бек-офісу, юридичної служби, служби ризик-менеджменту, а також секретар.

Комітет з питань ПВК/ФТ повинен проводити засідання не рідше одного разу на квартал. Керівник комітету зобов'язаний щонайменше раз на рік звітувати перед Радою банку стосовно:

- стану ризик-профілю банку;
- результатів функціонування внутрішньобанківської системи ПВК/ФТ;
- підсумків проведення ПФМ;
- реалізованих заходів зі зниження ризиків ВК/ФТ;
- організації навчання та підвищення кваліфікації працівників банку і його агентів.

У разі реорганізації банківських установ їх правонаступники зобов'язані забезпечити дотримання вимог законодавства України стосовно зберігання всієї наявної до початку процесів реорганізації інформації, зокрема:

- даних стосовно виконання вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ;
- результатів здійснення НПК;
- інформації про фінансові операції клієнтів;
- копій повідомлень, поданих до СУО у випадках, передбачених законодавством про ПВК/ФТ.

З метою забезпечення конфіденційності фінансового моніторингу та захисту іншої чутливої інформації, структурний підрозділ з питань ПВК/ФТ повинен бути розміщений в окремому приміщенні, а його діяльність має регламентуватися відповідними внутрішніми документами банку.

Дотримання банківською установою вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ, достатність вжитих заходів для забезпечення належного функціонування СУР ВК/ФТ, а також ефективність впровадженої системи заходів стосовно виконання обов'язків суб'єкта ПФМ є об'єктами перевірок підрозділу внутрішнього аудиту банку, що здійснюються на основі ризик-орієнтованого підходу.

Результати таких перевірок мають оформлятися у вигляді аудиторських звітів, висновків та пропозицій з подальшим здійсненням контролю з боку підрозділу внутрішнього аудиту за усуненням виявлених порушень.

План заходів з усунення недоліків і порушень у сфері ПВК/ФТ, спрямований на мінімізацію ризиків та запобігання їх виникненню в майбутньому, повинен бути розроблений не пізніше ніж через 15 робочих днів з дати затвердження аудиторського звіту керівними органами банку з чітким зазначенням термінів реалізації кожного заходу.

Електронна версія затверджених документів (аудиторські звіти, висновки, пропозиції, план зменшення ризиків та супровідний лист) подається банківською установою до Департаменту фінансового моніторингу НБУ не пізніше 20-го робочого дня, за умови забезпечення конфіденційності та гарантованої доставки.

Пропозиції та зауваження НБУ до плану зменшення ризиків є обов'язковими до врахування та виконання банківською установою.

У разі неналежної якості поданих матеріалів НБУ має право ініціювати питання про невідповідність ділової репутації керівника підрозділу внутрішнього аудиту, що може стати підставою для його звільнення або відсторонення від займаної посади.

Вимоги до системи автоматизації банку у частині управління ризиками ВК/ФТ:

- можливість замороження активів клієнтів у випадках, передбачених законодавством України, за наявності законних підстав;

- електронне ведення анкет клієнтів, включаючи зберігання в електронному вигляді відповідних реєстрів повідомлень банку;

- розкриття інформації про діяльність банку як суб'єкта ПФМ згідно з вимогами законодавства;

- своєчасний та надійний обмін інформацією із СУО;
- протоколювання дій користувачів у частині фіксації початку та завершення роботи з системою із захистом від модифікації даних і з точністю фіксації часу до секунди.

Надійність інформаційно-технічного середовища забезпечується:

- системами захисту інформації, резервного копіювання, зберігання даних;

- оперативним розпізнаванням індикаторів підозрливості фінансових операцій клієнтів, включаючи виявлення притаманних критеріїв ризику ВК/ФТ на основі постійного моніторингу;

- актуалізацією інформації про ділові відносини з клієнтами відповідно до ризик-орієнтованого підходу;

- оперативним інформуванням уповноважених працівників банку про виявлені відхилення з урахуванням їх критичної важливості та визначення пріоритетності повідомлень;

- підтримкою процедур ескалації підозр, виявлених працівниками банку;

- застосуванням відповідних алгоритмів та сценаріїв для оперативної оброблення великого обсягу даних стосовно клієнтів та їх фінансових операцій;

- безперервним внутрішнім контролем за виконанням працівниками банку обов'язків з ПВК/ФТ, а також ефективно витрачання ресурсів банку на виконання функцій суб'єкта ПФМ.

Банківські установи та банківські групи зобов'язані розробити окремі внутрішні документи у вигляді Політики з питань запобігання ПВК/ФТ.

Основні засади політики ПВК/ФТ формуються Радою банку та доводяться до відома Правління банку та/або Голови Комітету з питань ПВК/ФТ для подальшої деталізації у таких ключових напрямках:

- розроблення внутрішньобанківських положень, що регламентують організацію систем ПВК/ФТ; функціонування систем ПФМ; управління ризиками ВК/ФТ;
- визначення ризик-апетиту банку у сфері ПВК/ФТ з обов'язковою диференціацією за видами банківської діяльності; типами клієнтів, прийнятих на обслуговування;

- унормування трьохлінійної моделі захисту у сфері ПВК/ФТ, що передбачає чіткий розподіл обов'язків, повноважень та функціоналу між працівниками банку; визначення меж відповідальності кожної лінії захисту;

- забезпечення ефективності функціонування системи внутрішнього контролю з питань ПВК/ФТ, зокрема шляхом планування та реалізації навчальних заходів для персоналу; регулярного тестування процедур та механізмів контролю.

Обов'язкові вимоги до змісту внутрішніх банківських документів у сфері ПВК/ФТ: наявність ризик-орієнтованих процедур; визначення порядку організації та функціонування систем ПВК/ФТ, ПФМ; врегулювання підходів до управління ризиками ВК/ФТ; опис процесів моніторингу, виявлення, реагування та ескалації.

Принципи розроблення та реалізації внутрішніх документів банку з питань ПВК/ФТ:

- ризик-орієнтований підхід є основою формування та впровадження внутрішніх політик і процедур у сфері запобігання ВК/ФТ. Банк забезпечує: виявлення, ідентифікацію та оцінювання ризиків, пов'язаних із діяльністю самого банку та його клієнтів; визначення ризик-профілю клієнтів з урахуванням типу, обсягу та характеру їх фінансових операцій; своєчасне розроблення та реалізацію заходів з управління ризиками, включаючи зменшення, обмеження або уникнення ризиків;

- документування процесів застосування ризик-орієнтованого підходу є обов'язковим і включає: опис логіки прийняття рішень стосовно клієнтів та операцій; обґрунтування кожного рівня ризику; внутрішні звіти, протоколи, лог-файли, що підтверджують проведені дії. Банк повинен: уникати практики де-рискінгу (масового відмовлення в обслуговуванні клієнтам або категоріям клієнтів без належного оцінювання індивідуального ризику), яка суперечить принципам фінансової інклюзії; розробляти заходи, що не блокують, а регулюють доступ до фінансових послуг із урахуванням реального ризику.

Всі внутрішні документи з питань ПВК/ФТ мають ґрунтуватися на принципах пропорційності, обґрунтованості та доказовості дій банку у прийнятті рішень стосовно ділових відносин та фінансових операцій. Вони мають містити обов'язкові реквізити та положення, визначення відповідальних підрозділів та працівників у частині закріплення повноважень і відповідальності за виконання процедур ПВК/ФТ, розподілу обов'язків між структурними підрозділами. Актуалізація клієнтських даних передбачає порядок та періодичність оновлення відомостей, обов'язковість документального підтвердження змін. Процедури ідентифікації та верифікації клієнтів ґрунтуються на встановленні особи клієнта, зокрема дис-

танційно; визначенні порядку перевірки достовірності наданої інформації. Моніторинг ділових відносин та фінансових операцій забезпечується встановленням правил постійного моніторингу; виявленням ознак підозрілості у фінансових транзакціях.

Система управління ПВК/ФТ у банку містить такі елементи:

1. Визначення ключових клієнтських категорій: кінцевий бенефіціарний власник (КБВ); політично значущі особи (PEPs); ризик-профілі клієнтів і контрагентів.

2. Критерії ризику та індикатори підозрілості передбачають формалізацію ознак ризикованої поведінки; оперативне реагування на ризикові сигнали.

3. Електронна анкета клієнта має містити інформацію про порядок ведення, зберігання і захисту; обов'язкові поля та оновлення записів.

4. Кореспондентські відносини з іноземними фінансовими установами передбачають встановлення критеріїв оцінювання надійності іноземних контрагентів; порядок встановлення та припинення таких відносин.

5. Дії стосовно припинення або відмови у встановленні ділових відносин передбачають встановлення підстав для ухвалення відповідного рішення; фіксацію дій працівників та підрозділів у системі.

6. Виявлення розбіжностей у даних про КБВ має на меті визначення порядку збірки інформації з ЄДР; дій у разі виявлення невідповідностей під час здійснення НПК.

Механізми боротьби з відмиванням коштів (AML – *Anti-Money Laundering*) передбачають такі інструменти:

1. *Системи моніторингу транзакцій*. Банки впроваджують програмне забезпечення для моніторингу транзакцій, яке виявляє підозрілі операції (наприклад, великі суми, часті перекази за кордон, операції без економічного змісту). Алгоритми застосовують штучний інтелект та аналіз поведінки клієнтів.

2. *KYC (Know Your Customer) – Знай свого клієнта* – це збір та перевірка даних про клієнтів: особиста інформація, джерело доходів, фінансова історія; регулярне оновлення профілів клієнтів.

3. *Звітування до державних органів* – повідомлення Держфінмоніторингу або інших регуляторів про підозрілі транзакції на виконання вимог законодавства стосовно фінмоніторингу.

4. *Навчання персоналу* ґрунтується на постійному підвищенні кваліфікації співробітників стосовно AML-ризиків та методів їх виявлення.

Механізми підвищення прибутковості клієнтів банків передбачають такі інструменти:

1. Надання персоналізованих фінансових продуктів – пропозиції індивідуальних умов кредитування, депозитів або інвестицій залежно від профілю клієнта; фінансове планування та консультації.

2. Інвестиційні послуги – доступ до фінансових ринків, цінних паперів, валютних операцій; пропозиція пайових інвестиційних фондів, портфельного інвестування.

3. Цифрові платформи та мобільний банкінг – зручний доступ до управління коштами; аналітика витрат, авто-

матичне заощадження, «розумні» інвестиції.

4. Програми лояльності та кешбек – механізми стимулювання безготівкових розрахунків; нарахування бонусів, знижок, підвищених відсотків на залишок.

5. Навчання фінансовій грамотності – освітні програми для клієнтів з управління особистими фінансами; курси та вебінари з інвестування, податків, планування бюджету.

ВИСНОВКИ

Показано, що банківська установа зобов'язана забезпечити належну систему управління ризиками у сфері ПВК/ФТ на основі ризик-орієнтованого підходу; пропорційності процедур та заходів характеру і масштабам діяльності банку; безперервності внутрішнього контролю та документального супроводу всіх рішень, пов'язаних з ПВК/ФТ.

Встановлено, що боротьба з відмиванням коштів захищає репутацію банку, зменшує регуляторні ризики, підвищує довіру з боку клієнтів. Водночас прозорість фінансових операцій сприяє побудові ефективної клієнтської стратегії та пропозиції прибуткових фінансових рішень.

Охарактеризовано обов'язкові вимоги до змісту внутрішніх банківських документів у сфері ПВК/ФТ: наявність ризик-орієнтованих процедур; визначення порядку організації та функціонування систем ПВК/ФТ, ПФМ; врегулювання підходів до управління ризиками ВК/ФТ; опис процесів моніторингу, виявлення, реагування та ескалації.

Обґрунтовано принципи розроблення та реалізації внутрішніх документів банку з питань ПВК/ФТ, які ґрунтуються на ризик-орієнтованому підході, документуванні процесів його застосування. Показано, що всі внутрішні документи з питань ПВК/ФТ мають ґрунтуватися на принципах пропорційності, обґрунтованості та доказовості дій банку у прийнятті рішень стосовно ділових відносин та фінансових операцій. Вони мають містити обов'язкові реквізити та положення, визначення відповідальних підрозділів та працівників у частині закріплення повноважень і відповідальності за виконання процедур ПВК/ФТ, розподілу обов'язків між структурними підрозділами.

Запропоновано такі елементи системи управління ПВК/ФТ у банку: визначення ключових клієнтських категорій, критеріїв ризику та індикаторів підозрілості операцій, формалізації ознак ризикованої поведінки; оперативне реагування на ризикові сигнали; формування електронної анкети клієнта; кореспондентські відносини з іноземними фінансовими установами.

Розроблено механізми боротьби з відмиванням коштів (система моніторингу транзакцій, збір та перевірка даних про клієнтів, звітування до державних органів, навчання персоналу), а також механізми підвищення прибутковості клієнтів банків (надання персоналізованих фінансових продуктів, інвестиційних послуг, цифрових платформ та мобільного банкінгу, запровадження програм лояльності та кешбеку, навчання фінансовій грамотності).

Список використаних джерел

1. Абесінова О.К. Внутрішні фактори розвитку державного фінансового моніторингу України. *Наукові праці НДФІ*. 2022. Вип. 2. С. 126-136.
2. Берізко В. Щодо адміністративно-правового статусу Державної служби фінансового моніторингу України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 118-122.
3. Белялов Т.Е., Коваленко Д.І. Удосконалення системи державного фінансового моніторингу за рахунок розширення податкової бази банківської діяльності з використанням мережі Інтернет. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 3. С. 149-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_3_16
4. Бондар Т.А. Планування контрольної-наглядової діяльності Міністерства фінансів України як суб'єкта державного фінансового моніторингу. *Фінанси України*. 2015. № 4. С. 106-120.
5. Борєць М.В. Повноваження Державної служби фінансового моніторингу України. *Форум права*. 2014. № 3. С. 22–28.
6. Васюк М.В. Теоретичне визначення системи державного фінансового моніторингу як складової фінансової безпеки України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 15(5). С. 141-145.
7. Грабчук О., Супрунова І. Фінансовий моніторинг як умова забезпечення державної безпеки країни: поняття, складові, етапи розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8, № 4. С. 75-83.
8. Дяченко О.П. Результативність інформаційних технологій системи державного фінансового моніторингу як механізму державної протидії розвитку тіньової економіки України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_2_11
9. Ковальчук А.Т. Методологічні засади міжнародної співпраці органів фінансового контролю (на прикладі державної служби фінансового моніторингу України). *Dictum factum*. 2020. № 3. С. 44-48.
10. Козлова Ю.С. Адміністративно-правовий статус НБУ України як суб'єкта державного фінансового моніторингу: поняття, зміст та складові структурні елементи. *Правова позиція*. 2022. № 2. С. 131-136.

References

1. Abesinova O.K. Internal factors of the development of state financial monitoring of Ukraine. *Scientific works of the National Financial Monitoring Institute*. 2022. Issue 2. pp. 126-136. [Ukrainian].
2. Berizko V. On the administrative and legal status of the State Financial Monitoring Service of Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2017. No. 3. pp. 118-122. [Ukrainian].
3. Bielialov T.E., Kovalenko D.I. Improving the system of state financial monitoring by expanding the tax base of banking activities using the Internet. *Current problems of the economy*. 2013. No. 3. pp. 149-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_3_16 [in Ukrainian].
4. Bondar T.A. Planning of control and supervisory activities of the Ministry of Finance of Ukraine as a subject of state financial monitoring. *Finance of Ukraine*. 2015. No. 4. pp. 106-120. [in Ukrainian].
5. Borets M.V. Powers of the State Financial Monitoring Service of Ukraine. *Forum of Law*. 2014. No. 3. pp. 22–28. [in Ukrainian].
6. Vasiuk M.V. Theoretical definition of the state financial monitoring system as a reliable financial security of Ukraine. *Scientific Bulletin of the Kherson State University. Series: Economic Sciences*. 2015. Issue 15(5). pp. 141-145. [in Ukrainian].
7. Hrabchuk O., Suprunova I. Financial monitoring as a condition for ensuring the state security of the country: concepts, components, stages of development. *Aspects of public administration*. 2020. Vol. 8, No. 4. pp. 75-83. [in Ukrainian].
8. Diachenko O.P. The effectiveness of information technologies of the state financial monitoring system as a mechanism for state counteraction to the development of the shadow economy in Ukraine. *State administration: improvement and development*. 2018. No. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_2_11 [in Ukrainian].
9. Kovalchuk A.T. Methodological principles of international cooperation of financial control bodies (on the example of the State Financial Monitoring Service of Ukraine). *Dictum factum*. 2020. No. 3. pp. 44-48. [Ukrainian].
10. Kozlova Yu.S. Administrative and legal status of the NBU of Ukraine as a subject of state financial monitoring: concept, content and constituent structural elements. *Legal position*. 2022. No. 2. pp. 131-136. [in Ukrainian].

Tetiana KOSOVA

Doctor of Economics, Professor, Kyiv Aviation Institute

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1859-0542>

e-mail: t_d_kosova@ukr.net

Oleksandr KAVUNOV

applicant, Kyiv Aviation Institute

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9735-7327>

e-mail: 7345306@stud.kai.edu.ua

Alina TATARCHUK

applicant, Kyiv Aviation Institute

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8549-450X>

e-mail: 7406792@stud.kai.edu.ua

FINANCIAL MECHANISMS TO COMBAT MONEY LAUNDERING IN BANKS AND INCREASE THE PROFITABILITY OF THEIR CLIENTS

It is shown that a banking institution is obliged to ensure an appropriate AML/CFT risk management system based on a risk-based approach; proportionality of procedures and measures to the nature and scale of the bank's activities; continuity of internal control and documentation of all decisions related to AML/CFT.

It is established that combating money laundering protects a bank's reputation, reduces regulatory risks, and increases customer trust. At the same time, transparency of financial transactions contributes to building an effective customer strategy and offering profitable financial solutions.

Mandatory requirements for the content of internal banking documents in the field of AML/CFT are described: the presence of risk-oriented procedures; determination of the procedure for organizing and operating AML/CFT and PFM systems; regulation of approaches to ML/CFT risk management; description of monitoring, detection, response and escalation processes.

The principles of development and implementation of internal documents of the bank on AML/CFT issues, which are based on a risk-based approach, documentation of the processes of its application, are substantiated. It is shown that all internal documents on AML/CFT issues should be based on the principles of proportionality, reasonableness and demonstrability of the bank's actions when making decisions on business relationships and financial transactions. They should contain mandatory details and provisions, identify responsible units and employees in terms of establishing authority and responsibility for implementing AML/CFT procedures, and distributing responsibilities between structural units.

The following elements of the AML/CFT management system in the bank are proposed: identification of key client categories, risk criteria and indicators of suspicious transactions, formalization of signs of risky behavior; prompt response to risk signals; formation of an electronic client questionnaire; correspondent relations with foreign financial institutions.

Mechanisms for combating money laundering have been developed (transaction monitoring system, collection and verification of customer data, reporting to government agencies, staff training), as well as mechanisms for increasing the profitability of bank customers (providing personalized financial products, investment services, digital platforms and mobile banking, introducing loyalty and cashback programs, teaching financial literacy).

Keywords: financial mechanisms, banks, clients, money laundering, countering legalization, increasing profitability, business entities